

גף תביעות

מה קורה אם חייל או חיילת נפגעים או חולים בזמן שירותם הצבאי, את מי צריך לתבוע, ומה עוד חשוב לדעת • מדריך

חייל או חיילת נפגעו או חלו בזמן שירותם הצבאי: את מי צריך לתבוע? ומה חשוב לדעת? באמצעות עו"ד עמיקם חרל"פ, מומחה לתביעות נזיקין, ביטוח ורשלנות רפואית ממוסדר עו"ד עמיקם חרל"פ ושות', "ממון" גיבש מדריך לזכויות החיילים ואנשי הביטחון.

מי זכאי להכרה כנכה צה"ל, ואילו תביעות הן השכיחות ביותר?

לפי חוק הנכים, זכאים להכרה כוו חיילי סדיר או מילואים, אנשי קבע, שוטרים וסוהרים, אם הם נפגעו בפעילות מבצעית הייחודית לשירותם. לרוב אלה פגיעות גוף, והתביעות השכיחות ביותר הן בשל בעיות אור-תופריות, כמו שבדי מאמץ, נכות בעמוד השדרה ובעיות רגליים, וכן ליקויי שמיעה, אסתמה, אי מתן טיפול במועד (עילה לתביעת רשלנות רפואית) והפרעות נפשיות. לדברי חרל"פ, "לאחרונה יש יותר תביעות על רקע נפשי, בשל חשיפה למראות טראומטיים, כמו היתקן

עו"ד עמיקם חרל"פ

לוח עם מחבלים בומני מלחמה וטיפול בגופות חיילים. רצוי לאסוף תיעוד בכתב בסמוך לאירוע, כדי לקשור בין השירות הצבאי לבעיה הנפשית שנוצרה מכך. אם מדובר בהלם קרב, ניתן לתבוע גם בחלוף שנים רבות, כל עוד ניתן לבססו בהקשר סיבתי שנתמך במסמך רפואי."

את מי בכלל תובעים?

לפני כשנה הוחל תיקון בחוק השיקום של משרד הביטחון, המבחין בין חייל חובה או מילואים לשאר אנשי כוחות הביטחון, ובין סוגי הפגיעות. באשר לאנשי כוחות הביטחון, פגיעתם תוכר בידי המשרד רק אם ייפגעו בפעילות מבצעית הייחודית לשירותם. יתר המקרים יוכלו להגיש תביעה לביטוח לאומי במסגרת פגיעות עבודה. לגבי חיילי חובה ומילואים, התביעות ימשיכו להיות מטופלות בידי משרד הביטחון, גם אם די שחרורם מהשירות. כך, שוטר/סוהר/איש קבע שנפצע בתאונת דרכים בדרך לעבודה יגיש את התביעה לפגיעה לביטוח לאומי במסגרת ענף נפגעי עבודה משום שלא מדובר בחבלה שאירעה עקב פעילות מבצעית; כאשר חייל חר"ב/מילואים נפגע בתאונה ברכו לבסיס, עליו להגיש את התביעה למשרד הביטחון.

איור: גיא מורד

קת מומחה, לקביעת הקשר הסיבתי בין המחלה/נכות לבין השירות. אם האגף דוחה את התביעה, החייל יוכל לערער לוועדות שמתנהלות בבתי משפט השלום, כשלצר השופט יושי"ם שני נציגי ציבור, רופא ונציג לשכת עוה"ד. במקרה של ערעור שנדחה ניתן לערער גם לביהמ"ש המחוזי. חשוב להיוועץ בעו"ד טרם הגשת התביעה, במהלכה, ולאורך כל התהליך מול אגף השיקום והביטוח הלאומי. בנוגע למחלות, אנשי קבע יוכלו להגיש תביעה רק אם חלו באחת מהמחלות ברשימה מצומצמת שנקבעה בחוק, ובתנאי שזו שהתפרצה על רקע אירוע שנסיבותיו ייחודיות לשירות. במקרים של מחלות נפש,

סוכרת, רלקות פרקים, פסוריאזיס ומחלות אורתופדיות ניווניות, הם לא יהיו זכאים לפנות בתביעה למשרד הביטחון, אלא לביטוח לאומי. כך, לדוגמה, רופא בקבע חלה בצהבת עקב הידבקות מחולה שבו טיפל במרפאה הצבאית. ההידבקות אינה כתוצאה מטיפול בתנאי שדה, ולכן תיחשב כהידבקות של רופא אור"ח במחלה. התביעה תוגש לביטוח הלאומי. תנאי נוסף הוא הוכחת קשר סיבתי בין השירות הצבאי ותנאיו למחלה או הנכות. במקרים רבים חייל התגייס בריא לחלוטין, ובמשך שירותו החלו להתפתח אצלו מחלות או תסמונות שהוכרו לאחרונה כקשורות לתנאי השירות, ובגינן יוכר כנכה צה"ל.

איך נקבעים אחוזי הנכות?

אם נקבע שיש קשר סיבתי ושיש נכות, יבוא התובע לוועדה רפואית, וזו תקבע את דרגת נכותו. אם הדרגה לא מספקת אותו, הוא יוכל להגיש ערעור. אם החבלה נגרמה במסגרת פעילות מבצעית, או באירוע אחר שנסיבותיו ייחודיות לשירות, תוגש התביעה להכרה למשרד הביטחון.

מתי חלה התיישנות בתביעות חיילים להכרתם כנכי צה"ל?

חייל סדיר שנפגע/נחבל/נפצע בשירות יכול לתבוע את משרד הביטחון עד 3 שנים מהשחרור. אם בתום התקופה לא דיווח על הפגיעה, ואין רישום או אזכור לקיומה, הוא לא יוכל לתבוע. בתום 3 שנים ויום כבר לא יוכל להגיש תביעה. לעומתו, חייל סדיר שנפגע בשירות, לא הגיש תביעה, אך יש תיעוד של הפגיעה, יכול לתבוע בכל עת. למשל, מי שנורה בדרך בשירות סדיר, או שפזז וטופל בבית חולים ויש רישום רפואי לכך, יכול לתבוע גם בגיל 60.

חרל"פ: "לאחרונה יש התקרמות בפסקי דין לגבי תסמונות או מחלות שערך לא הוכרו כקשורות לשירות, כגון מעי רגזי ותשישות כרונית. לדוגמה, ועדת הערר הכירה בנכות של לוחם שייטת לשעבר לתגמולים בשל תסמונת תשישות כרונית לאור מאות שעות צלילה בקישון ונמל חיפה לפני שיקומם, למרות היעדר אסכולה רפואית תומכת. מחלות על רקע תורשתי הוכרו ככאלו שהתפרצו עקב השירות, ולא מהנטייה התורשתית."

איזה פיצוי ניתן לקבל ממשרד הביטחון?

נכות של עד 10% לא מוכה בפיצוי ממשרד הביטחון. בין 10% ל-20% הוצאות היא לפיצוי חד-פעמי, ומעל 20% תוכה בקצבה קבועה והטבות נוספות, כמו מימון לימודים. בנכות של 100% המשרד יממן ליווי וסיעוד, סיוע למגורים, רכישת רכב ואחזוקתו, וטיפול בהתעמלות בבית הלוחם.